

GƏNC NƏSLİN FORMALAŞMASINDA AZƏRBAYCANÇILIQ İDEOLOGİYASININ TƏBLİĞİ

Şəfəq İslamova

*AMEA, İqtisadiyyat İnstitutunun kitabxana müdiri,
tarix üzrə fəlsəfə doktoru*

Azərbaycançılıq dedikdə, hər şeydən əvvəl, qədim tarixə malik olan milli dövlətçilik sistemi, ana dili, onun tarixi, milli mədəniyyəti, milli-mənəvi dəyərləri və s. nəzərdə tutulur. Əgər tarixi keçmişimizə nəzər salsaq görərik ki, azərbaycançılıq ideologiyasının kökü XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərinə gedib çıxır. Azərbaycançılıq bir ideologiya kimi xalqımızın adət-ənənələrini, milli-mənəvi dəyərlərini, etnik və psixoloji xüsusiyyətlərini özündə cəmləşdirən və birləşdirən nəzərdən keçirmə sistemi kimi qurulmuş və formalaşmışdır. Müasir həyatımızın ən vacib və aktual məsələlərindən biri bu mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi olmuşdur.

Azərbaycançılıq tərbiyəsi özündə gənclərin intellekt və emosional səviyyəsinin inkişaf etdirilməsi, təvazökarlıq, dözümlülük, özünə inam hisslərinin tərbiyə edilməsi, müstəqilliyimizin əsas atributlarını dərinləndirərək mənimsəmək, özünü təmizləmə, özünü fəalləşdirmə və s. kimi əsas amilləri birləşdirməlidir.

Cəmiyyətin həyatında, gənc nəslin formalaşmasında ideoloji tərbiyənin rolu danılmazdır. İdeologiya - tərbiyənin əsasını təşkil etdiyi üçün gənc nəslin təlim və tərbiyə işini ideologiyasız təşəvvür etmək olmaz. Milli ideologiyanın kökündə sağlam vətənpərvərlik, Vətənə məhəbbət hissi kimi öz torpağına hörmət, özünəməxsus keçmişə malik olmaq və üzvi şəkildə inkişaf etmək hüquqları durur. Vətənpərvərlik tərbiyəsi öz Vətəninə sevgi, məhəbbət hissi, vətəndaş məsuliyyəti, hər an Vətəninin və xalqının müdafiəsinə qalxmağa hazırlığın formalaşması üçün olduqca vacibdir.

Türk dünyasının böyük ideoloqu, maarifçi Əli Bəy Hüseynzadə yazır: "Hər bir millət o zaman səadət və nəcətdə olur ki, əvvəl əmrə özünü tanıya, yəni hər bir millət öz qövmiyyətini, dilini, dinini, tarixini, adət və əxlaqını, keçmişini, bu gününü və gələcəyini öyrənməlidir". Dövlətimiz gənclər siyasətinin ən mühüm istiqamətlərindən biri kimi ölkəmizdə gənc nəslin vətənpərvər ruhda tərbiyəsini daim diqqət mərkəzində tutur. Bu, ümumtəhsil məktəblərinin ən vacib vəzifələrindən hesab olunur. Həmin sahədə həyata keçirilən kütləvi tədbirlər, maarifləndirmə və təbliğat işləri bilavasitə gənclərin mənəvi, fiziki, psixoloji hazırlığının təmin edilməsinə,

onlarda Vətənə, doğma torpağa məhəbbət hissini yüksəldilməsinə, eləcə də müasir dünyamızda qloballaşmanın geniş vüsət aldığı bir zamanda milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması yönəldilir. Ona görə də hər bir azərbaycanlı kimi dilimizi, mədəniyyətimizi, milli-mənəvi dəyərlərimizi, adət-ənənələrimizi yaşatmalı, Azərbaycançılıq ideyasının işıqlandırılmasına, gənclərimizin bu ruhda tərbiyə olunmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.

Cəmiyyətdə ideoloji sahədə aparılan işlərin arzu olunan müsbət nəticə verməsini istəyiriksə, yeniyetmə ona yüksək dəyər və keyfiyyətlər təbliğ edən müəllimə, rəhbər işçiyə inanmalı, onu nümunə kimi qəbul etməlidir.

Ölkənin iqtisadi, sosial və mədəni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymasını təmin etmiş cəmiyyətdə insan fəaliyyətinin mənəvi əsaslarını və istiqamətlərini müəyyənləşdirməklə yönləndirici, milli həmrəyliyi təmin etməklə birləşdirici, ümumbəşəri və milli-mənəvi dəyərlərə önəm verməklə maarifləndirici funksiyalara malikdir.

Yeniyetmələrin ideoloji tərbiyəsi yönündə həyata keçirilməsi zəruri sayılan işləri, əsasən, aşağıdakı kimi təsnif etmək olar:

- uşaq və yeniyetmələrdə ölkəmizdə baş verən ictimai-siyasi, sosial hadisələrə, əldə olunan nailiyyətlərə obyektiv münasibətin yaradılması;
- milli özünüdərk və milli iftixar hissini, milli düşüncə və milli təfəkkürün formalaşdırılması;
- milli-mənəvi dəyərlərin, o cümlədən islam dəyərlərinin, sağlam həyat tərzinin üstün tutulması, ümumbəşəri və multikultural dəyərlərə hörmət aşılması;
- cəmiyyətdə öz mövqeyinin və məsuliyyətinin dərk edilməsi.

Böyüməkdə olan nəslin ilkin sosiallaşması ailədən, daha sonralar orta və ali təhsil ocaqları çərçivəsində baş verdiyindən, gənclərin öz millətini, vətəninin həqiqi fədakarı kimi böyüməsində, ölkə vətəndaşı kimi tərbiyə olunmasında təhsil müəssisələrinin rolu böyükdür.

Bütün bunlarla əlaqədar ideoloji sahədə ümumi məqsədimizi, vəzifələrimizi və fəaliyyətimizin konsepsiyasını müəyyən edən Ulu Öndərimiz təhsil işçilərinə ünvanladığı müdrik fikirlərində deyir: "Azərbaycanımızı çiçəklənən, inkişaf edən, firavan, qüdrətli bir dövlətə çevirməyə qadir, müstəqillik ideyalarına sadıq, özünü Vətənin azadlığı naminə fəda etməyə hər an hazır olan, yeni təfəkkür tərzini qavrayaraq müasir tələblərə cavab verən sağlam əqidəli, milli ruhlu nəsil yetişdirmək, mənəviyyatca zəngin, ideyaca mətin, yüksək əxlaqlı şəxsiyyət kimi formalaşdırılması bu gün cəmiyyətimiz qarşısında duran çox mühüm vəzifədir".

Deməli, azərbaycançılıq dünyagörüşü gənclərimizə məhz, bu is-

tiqamətdə aşılmalıdır. Azərbaycançılıq ideologiyasını xalqımızın tarixən tapındığı mütərəqqi ənənələri gələcək nəsillərə ötürən mənəvi körpü kimi dəyərləndirmək olar. Gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması-na, dövlətə və xalqa sadıq vətəndaş kimi formalaşmasına xidmət göstərir. Məhz bu tərbiyənin nəticəsidir ki, müasir dövrümüzdə yeniyetmə və gənclərdə xalqımızın tarixinə və mədəniyyətinə düzgün münasibət formalaşmaqdadır, onların üzv olduqları vətəndaş cəmiyyəti ölkənin azadlığı və dövlətin müstəqilliyi, humanizm və həmrəylik, tolerantlıq və milli barışıq, ailə institutu və konfessional ənənələrə hörmət, vətənpərvərlik kimi ümumi dəyərlər ətrafında birləşməkdədir. Artıq azərbaycanlılar mövcud olan ideyaları daha çox şüurlu şəkildə saf-çürük edərək güclü və əsaslı bir ideyaya tapınmaq, bununla da milli birliyi gücləndirmək əzmindədirlər. Məhz Azərbaycana qarşı təcavüz aktları törətmiş mənfur düşməne, erməni faşistlərinə qarşı 44 günlük haqq-ədalət savaşında şanlı Zəfərə imza atmağımızın kökündə duran əsas məqamlardan biri də xalqımızın azərbaycançılıq ideologiyası ətrafında sıx birləşməsidir.